

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR
Norge

Vår saksbehandler
Ola Råbøl
95174046

Vår dato
10.03.2023
Deres dato

Vår referanse
21/00315-8
Deres referanse

Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet – innspill fra Innlandet Bondelag

Vi viser til utsendt klima, energi og miljøplan for Innlandet.

Innlandet Bondelag har følgende kommentarer / innspill til den utsendte planen:

Innledning

Innlandet Bondelag mener den regionale planen er et godt dokument som beskriver både status og utfordringer. Planen beskriver de fleste utfordringer og tiltak som trengs for at Innlandet skal ta en ledende posisjon i det grønne skiftet og sirkulærøkonomien og kunne omstille seg til bruk av fornybar energi.

Imidlertid starter den, etter vårt syn, med et snevert bilde, bokstavelig talt, av de eventyrlige muligheter som finnes i Innlandet (se bilde side 3) samt en snever definisjon av begrepet bærekraft. Dette kommer bedre fram i beskrivelsen av de 17 bærekraftmålene på side 8 der bærekraftens tre dimensjoner trekkes fram; klima og miljø, sosiale forhold og økonomi.

Under kunnskapsbasert og bærekraftig utvikling side 39 påpekes at vi må ta oss tid til å gjøre gode faglige vurderinger og riktige valg for å skape en bærekraftig og nødvendig utvikling. De tre dimensjonene av bærekraft må da være med.

I en urolig verden må vi trekke fram matsikkerhet som et helt sentralt tema. Klima, energi og miljø er sentrale elementer som påvirker matproduksjonen, og matproduksjonen påvirker klima og miljø. I oppfølgingen av denne planen blir det viktig å forebygge, legge til rette for og gjøre hva vi kan for å belaste miljøet minst mulig og redusere utslipp, samtidig som vi legger til rette for å utnytte de ressursene vi har i Innlandet for å øke matsikkerheten.

Det er viktig at en i Innlandet har minst mulig nedbygging, fragmentering og ødelegging av natur- og **jordbruksområder** og kulturmiljø. Vi vil poengtere behovet for et strengt jordvern og å ta vare på matjorda og den dyrka marka vi har. Jordvernet må styrkes. Det er viktig at dette også følges opp i satsingsområde «Arealbruk» i de ulike hovedområdene for å nå målene i planen.

- Vi støtter målet om at omdisponering av dyrka jord skal være under 10% av nasjonalt mål. I planen står det ikke forslag til tiltak eller hvem som er ansvarlig for å følge opp dette. Det må være en etat som har hovedansvaret.
- Innlandet Bondelag vil påpeke at bærekraftig arealforvaltning også må gjelde for utmark.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Kirkegata 70, 2609 LILLEHAMMER, Tlf: 61 05 18 00
Besøksadresse: Kirkegata 70, 2609 LILLEHAMMER
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
innlandet@bondelaget.no, www.bondelaget.no/innlandet

Norges Bondelag

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

Innlandet Bondelag er enig i at bioøkonomi er ett av de områdene der Innlandet har spesielt gode forutsetninger. Det er svært viktig å videreutvikle de komplette verdikjedene innenfor jordbruk og skogbruk. Videre er det svært viktig at vi kan utnytte de store beite- og utmarksressursene vi har til å produsere mat.

Jordbruket arbeider for å følge opp klimaavtalen som er inngått med regjeringen. Det er viktig at det offentlige bidrar og støtter opp om landbrukets klimaarbeid, både økonomisk og ved å legge forholdene best mulig til rette for næringa.

- Arbeidet med å følge opp klimaavtalen vil øke kunnskapen om ulike driftsformer og hvordan vi kan drive mest mulig klimavennlig og økonomisk.
- Foreslåtte klimatiltak, så som bevaring av kantsoner, må støttes gjennom Regionalt Miljøprogram (RMP). Økte RMP-midler blir viktige for å følge opp bl.a. utfordringene med avrenning til Oslofjorden.
- Landbruket er en viktig aktør for å få til det grønne skiftet og med mulighet for å produsere fornybar energi. Vi har store takflater som er egnet for solcellepanel og produksjon av solenergi, og vi har husdyrgjødsel som en viktig ingrediens i å produsere biogass. Dette er ressurser som storsamfunnet bør bidra til å utvikle og utnytte. Det må legges opp til utnytting av potensialet for fornybar energi som legger minst mulig press på arealbruk.
- Vi er enige i at offentlig sektor har et stort ansvar og er en betydelig aktør gjennom offentlige innkjøp. I tillegg til å tenke klimaavtrykk ved investeringer, er det mye å hente gjennom å stille krav ved innkjøp av mat til det offentlige. I Innlandet har vi komplette verdikjeder for både mjølk, kjøtt og grønt og enorme beiteressursene som må gjennom en drøvtyggermage for å bli til mat. Det viktigste klimabidraget her er: «Spis norsk, spis sesong, spis opp!
- Under store indirekte utslipp vises det til forbruket vårt og at de indirekte klimagassutslippene er mange ganger større enn de direkte utslippene. Dette er viktig å ha med seg i debatten om utslipp fra egen matproduksjon. Skal vi kutte utslipp ved å kutte matproduksjon og heller importere? Nei, mener vi.
- Innlandet Bondelag støtter forslaget om interkommunale rådgiverstillinger innen klima og miljø i regionene.

Innlandet Bondelag stiller spørsmål om

- Hva ligger i forslaget om «Øke fokuset på restaurering og reetablering» av arealer? Innlandet Bondelag kan ikke støtte en restaurering og reetablering av dyrka mark eller beiter. Vi må heller ikke legge hindringer i veien for nydyrking.
- Under Transport og jordbruk side 6 er verdiskaping, bosetting og sysselsetting lokalt og regionalt nevnt. Med den usikkerhet vi opplever nå, må også **matsikkerhet** komme inn som jordbrukets bidragsyter.
- På samme måte savner vi FNs bærekraftsmål nr 2 – utrydde sult, i kap 1.3

Kostråd:

- Innlandet Bondelag støtter ikke forslaget om å legge nye nordiske kostråd til grunn for tilbud i offentlige kantiner

Slik det ser ut nå, er forslagene til nordiske kostråd ikke i samsvar med den maten vi kan produsere på de naturgitte forholdene vi har for matproduksjon her i landet. De er også sterkt

kritisert for manglende faglighet. De foreslåtte rådene vil medføre sterkt redusert forbruk av kjøtt produsert på våre grasarealer. Det vil bety mer import og en sterk reduksjon av matproduksjon innenlands og med dette redusert selvforsyningsgrad. Det er i strid med et helhetlig bærekraftperspektiv.

Vi minner om prosjektet «Matfylket Innlandet» der også Innlandet Fylkeskommune deltar. I prosjektet skal det arbeides bl.a. med omdømmebygging og å få mer mat fra Innlandet på bordet, i reiselivet og i offentlig sektor.

Vi må ha kosthold og kostholdsråd som samsvarer med våre naturgitte forhold for egen innenlandsk matproduksjon. Spis norsk!

Innlandet Bondelag ønsker lykke til med arbeidet videre, og vi bistår gjerne med å konkretisere og utvikle tiltak i planen.

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Elisabeth Gjems

Ola Råbøl

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Innlandet fylkeskommune		Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325 HAMAR